

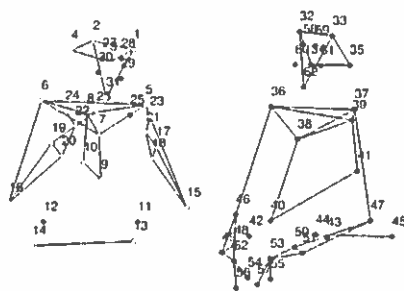
ProGram

Näkökulmia suomalaisen viittomakielen kielioppiin ja prosodiaan

TEKSTI JA KUVITUS TOMMI JANTUNEN

Suomen Akatemia myönsi vuoden 2013 keväällä rahoituksen viisi-vuotiselle (1.9.2013–31.8.2018) suomalaisen viittomakielen tutkimusprojektille, jonka nimi on Näkökulmia suomalaisen viittomakielen kielioppiin ja prosodiaan; lyhyesti ProGram (engl. *Aspects of the Grammar and Prosody of Finnish Sign Language*). Käytännössä projektin tutkimusala on suomalaisen viittomakielen syntaksi eli lauseoppi. Rahoitusmuodoltaan projekti on niin kutsuttu akatemiaturkijaan projekti ja sen vastuhenkilö on dosentti **Tommi Jantunen** Jyväskylän yliopiston viittomakielen keskuksesta.

ProGram-projektin lähtökohtana on tosio, että – huolimatta yli 30-vuotisesta tutkimushistoriasta – suomalaisen viittomakielen syntaksia ei ole vielä paljoakaan tutkittu. Tämän seurauksena esimerkiksi suomalaisen viittomakielen viittomajärjestysperiaatteiden kokonaisvaltainen opetus on yhä suhteellisen haastavaa. Jotta syntaktisessa tutkimustiedossa oleva aukko tulisi paikatummaksi – ja jotta esimerkiksi entistä järjestelmällisempi syntaksin opetus olisi mahdollista – ProGram-projekti vastaa seuraavankaltaisiin kielioppia koskeviin kysymyksiin: Miten viittomat järjestyvät pidemmissä kahden henkilön keskusteluissa? Miten lauseita rinnastetaan ja alistetaan suomalaisessa viittomakielessä? Miten viittojat yhdistävät pantomiimia lauserakenteisiin? Prosodiikan alalta projekti tarkastelee lisäksi muun muassa sitä, millainen on

Projektissa kerättyä liikekaappausdataa kahden viittojan keskustelusta.

viitottujen lauseiden sisäinen rytmi ja miten rytmia käytetään diskurssin sidostajana.

Projektissa käytetään aineistona laajaa suomalaisesta viittomakielestä kerättyä monologi- ja dialogimateriaalia. Suurin osa aineistosta on perinteistä videokuvaa viittomisesta, jota analysoidaan normaalein kielitieteellisin havaintomenetelmin. Prosodisia tutkimuskysymyksiä varten videokuvaa tullaan kuitenkin käsittelemään myös tietokonenäön avulla siten, että videolla näkyvät artikulaattorien liikkeet muutetaan tarkaksi, muun muassa rytmistä kertovaksi mittaustiedoksi. Osa materiaalista kerätään lisäksi *Motion Capture* - eli liikekaappauslaboratoriossa. Näin kerätystä materiaalista viittojen liikeominaisuuksia ja esimerkiksi viittomisen rytmia pystytään mittaamaan hyvinkin tarkasti.

Projektissa harjoitettu tutkimus kuuluu teorialähtökohdiltaan niin kutsuttujen

funktionaalis-foneettisten tutkimusten joukkoon. Kieliopillisen osuutensa puolesta tutkimus luo pohjaa erityisesti tulevalle suomalaisen viittomakielen kieliopin laadinnalle; prosodisen osionsa ja siihen liittyvien teknologisten mittausten osalta tutkimus pyrkii myös edistämään kansainvälisen tutkimuskentän kehitystä. Aineistollisesti tutkimus tukee lisäksi suomalaista viittomakielen korpustyötä: Tutkimuksen aineisto käsitellään siten, että se on mahdollista myöhemmin liittää osaksi tekeillä olevaa suomalaisten viittomakielten korpusa. Käytännössä tutkimus- ja aineistotyön aikana tehdäänkin moniulotteista yhteistyötä useiden kansallisten ja kansainvälisten tahojen kesken.

Lisätietoa projektista ja sen tuotoksista on saatavilla verkosta projektin kotisivuilta osoitteessa users.jyu.fi/~tojantun/ProGram.

Kirjoittajan yhteystiedot

Akatemiaturkija, FT, dosentti
Tommi Jantunen

Viittomakielen keskus
Kielten laitos

PL 35 (F)
40014 Jyväskylän yliopisto

Puh. 040 8053185

S-posti: tommi.j.jantunen@jyu.fi

www.users.jyu.fi/~tojantun